

виграш від глобалізації розподіляється далеко не рівномірно між країнами та суб'єктами економічної діяльності. До негативних наслідків глобалізації відносяться: посилення нерівномірності розвитку країн світу; нав'язування сильними країнами своєї волі, нераціональної структури господарства, політичної та економічної залежності. Саме тому, глобалізація як суперечливий процес, потребує регулювання на національному та міждержавному рівнях.

КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ МІСЦЕВОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

Довгань Ю.В.

Науковий керівник – Москвіна А.О., канд. екон. наук, доцент

Питання, на яке досі не можуть знайти точної відповіді, - чи впливає культурне середовище певного суспільства на рівень його розвитку, чому деякі країни досягли високих рівнів розвитку, в той час як інші залишаються перебувати в бідності?

Прямого й безпосереднього впливу культурних цінностей на економічну ситуацію в країні однозначно не доведено, в зв'язку з чим досі не вичухають суперечки між вченими і дослідниками даного питання.

Культурні відмінності суспільств є однією з основних причин економічного процвітання одних країн та відсталості інших. Деякі культурні особливості перешкоджають економічному розвитку країни, в той час як інші цьому сприяють. Зв'язок між культурними цінностями і економічним успіхом не є односпрямованим і незмінним в різні часи.

Такі типи для Західних країн цінності, як особистісне досягнення та процвітання, можуть зустрітися і в інших культурах, але вже в поєднанні з іншими, відмінними від західних цінностями. Так, конфуціанство, крім незаперечного підпорядкування молодших поколінь старшому, завжди підкреслювало важливість особистого самовдосконалення та намагалося прищепити у дітей бажання до нових досягнень. В цьому й полягає мета процесу соціалізації в традиційному Китаї – баланс між прагненням до досягнень і шануванням старших повинен забезпечити стабільність соціальних зв'язків. Таким чином, азіатські цінності можуть сприяти економічному успіху, наприклад, конфуціанський динамізм (або довгострокова перспектива), які показали свій взаємозв'язок з економічним прогресом в ряді країн Південно-Східної Азії (Гонконг, Південна Корея, Сінгапур, Тайвань та інші).

Одним з основних культурних факторів, що впливає на економічний успіх нації, безсумнівно, є релігія. Німецьким соціологом і економістом Максом Вебером висувалася думка, що країни, які сповідують протестан-

тизм, доб'ються більшого з точки зору добробуту, ніж країни, що схилиються до католицизму. Дійсно, згідно з дослідженням Л. Харрісона, рівень добробуту протестантських, конфуціанських та іудаїських суспільств помітно вище, ніж у католицьких, православних і мусульманських країнах. Це пояснюється тим, що для перших країн характерні цінності, що сприяють економічному розвитку (накопичення, помірна схильність до ризику, відкритість до інновацій, конкуренція та ін.), в той час як для інших характерні цінності, які перешкоджають економічному прогресу (низька схильність до ризику, опір інноваціям тощо.). У «конфуціанських» країнах (Китай, Японія, Південна Корея, Сінгапур та ін.) завжди високо цінувалися такі цінності як освіта, амбіції, накопичення, трудова етика. Однак релігія далеко не завжди визначає економічну поведінку суспільства, що її сповідує. Така країна, як Чилі, більшість населення якої є католиками, домоглася найбільш стійкого економічного зростання серед всіх країн Латинської Америки. Також північноєвропейські країни (Швеція, Данія, Норвегія, Фінляндія, Ісландія) є абсолютними лідерами за темпами економічного зростання серед країн Європи. Можливо, це пояснюється тим, що населення цих країн сповідують лютеранство, яке є одним з основних джерел північноєвропейській системи цінностей (освіта, ощадливість, трудова етика).

Деякі економісти приділяють увагу культурним факторам та вважають їх необхідними для розуміння механізмів економічного розвитку. У найбільш радикальній формі цю думку висловив Девід Лендес: «Макс Вебер був правий. Якщо ми і можемо винести якийсь урок з історії економічного розвитку, то він звучить так: практично все тут залежить від культури». Розвиваючи тезу Лендеса, японський економіст Йосіхара Куніо зазначає: «Одна з причин успішного розвитку Японії пов'язана з тим, що цьому сприяла її культура. Японці надавали великого значення: матеріальним міркуванням, працьовитості, накопиченням на майбутнє, освіті, колективізму»

Як показують дослідження, культура має певний вплив на економіку країни. На культуру впливають релігійні, історичні, географічні та інші фактори, які схильні до зміни. Отже, зміні схильна і сама культура. Тому можна говорити про існування так званої «загальної культури економічного успіху», коли одні й ті ж цінності у сфері економічної поведінки забезпечують прогрес у країнах з різними політичними та географічними умовами. Урядам, організаціям, фірмам, аналітичним центрам та вищим навчальним закладам необхідно враховувати в своїй діяльності культурні фактори і проблему культурних змін. Включення аналізу питань культури та її зміни у число чинників, що визначають розробку політичних рішень може сприяти суттєвому прискоренню процесів економічного розвитку.

Культура розглядається як додатковий ресурс для підвищення продуктивності праці та ефективності державних інститутів. Культура здатна вдосконалювати свідомість суспільства і виводити його на новий історичний етап розвитку. Саме така соціокультурна модернізація дозволяє будь-якій країні ефективно розвиватися, налагоджувати громадські та міжнародні зв'язки і зберігати свої традиції, не нехтуючи при цьому новими технологіями і досягненнями матеріальної культури.

КРИЗИ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ НА ЛОКАЛЬНОМУ РІВНІ

Регунова О.А.

Науковий керівник – Москвіна А.О., канд. екон. наук, доцент

Людство вступило в третє тисячоліття не тільки зі значними досягненнями, а й з проблемами, які не мають аналога в минулому. В обох випадках їх джерелом виступає людина, яка володіє безумовно великими знаннями про світ, але, як показав час, не стала мудрішою від зростаючого обсягу знань і новітніх технологій. Зростає розрив між знаннями і мудрістю, про що свідчить виникнення, збільшення і поглиблення особливого роду проблем, які отримали назву глобальних, - ознака кризи сучасної цивілізації.

Глобальні проблеми сучасності – це проблеми, які є загально-світовими, такими, що зачіпають інтереси усіх держав і націй, класів, соціальних груп, кожної людини зокрема. Це сукупність суперечливих процесів, які становлять зміст сучасної кризи світової цивілізації. Ці проблеми створюють загрозу розвитку і навіть існуванню всіх країн світу і потребують для відвернення цих катастрофічних наслідків спільних зусиль. Вчені виділяють два основні джерела виникнення глобальних проблем сучасності:

1) поглиблення суперечностей між людиною та природою, які ведуть до виникнення екологічних, продовольчих, енергетичних, природно-сировинних проблем;

2) розширення зони суперечностей між народами, людьми взагалі, що має наслідком виникнення проблем війни та миру, захисту і розвитку духовного середовища, демографічного розвитку, боротьби із злочинністю, міжнародним тероризмом, поширення небезпечних хвороб тощо.

Зараз до всеосяжних, тобто глобальних, проблем людства відносять: